

Một số lưu ý về rào cản thương mại vào thị trường các nước

Việt Nam đã và đang đạt được nhiều thành tựu trong xuất khẩu các sản phẩm hàng hoá, nhưng để vượt qua nhiều rào cản thương mại khi vào thị trường các nước cũng thật sự là những khó khăn, thách thức.

Thị trường Trung Quốc

Phía Trung Quốc ban hành các quy định mới về kiểm nghiệm, kiểm dịch và thực hiện kiểm tra chặt chẽ về vệ sinh an toàn thực phẩm hàng nông, thủy sản Việt Nam xuất khẩu sang Trung Quốc. Một số biện pháp của phía Trung Quốc không phù hợp với thông lệ quốc tế và có tính chất phân biệt đối xử đã bị phía Việt Nam chính thức phản đối.

Trong năm 2011, Trung Quốc 13 lần thông báo phát hiện tôm sú của Việt Nam xuất sang Trung Quốc nhiễm virus IHHNV và phát hiện 4,4 tấn hàng hóa thực phẩm sống không đảm bảo chất lượng vệ sinh an toàn thực phẩm và đề nghị trả lại hàng.

Từ đầu năm 2012 đến nay, Trung Quốc thông báo đã ban hành một số biện pháp như sau:

+ Biện pháp quản lý giám sát kiểm nghiệm kiểm dịch xuất nhập khẩu thủy sản (Lệnh 135, ngày công bố: 10/3/2010; ngày có hiệu lực: 06/01/2012; đơn vị phát hành: Tổng cục Kiểm nghiệm kiểm dịch và Giám sát chất lượng quốc gia Trung Quốc (AQSIQ).

Nội dung chính: Trung Quốc điều chỉnh yêu cầu với Giấy chứng nhận kiểm nghiệm kiểm dịch hàng thủy hải sản thêm hai điểm thay đổi so với mẫu trước đây. Thay đổi này bắt đầu thực hiện từ ngày 01/6/2012, tuy nhiên phía Trung Quốc cho phép các doanh nghiệp đang xuất khẩu thủy hải sản vào nước này được dùng Giấy chứng

nhận mẫu cũ song song với mẫu mới đến hết ngày 31/12/2012.

+ Các biện pháp quản lý giám sát kiểm nghiệm kiểm dịch đối với thức ăn chăn nuôi và chất phụ gia trong thức ăn chăn nuôi nhập khẩu (Lệnh 118, ngày công bố: 23/2/2009, ngày có hiệu lực: 01/9/2009, đơn vị phát hành: Tổng cục Kiểm nghiệm kiểm dịch và Giám sát chất lượng quốc gia Trung Quốc).

Nội dung chính: Trung Quốc thực hiện các công tác quản lý theo quy chuẩn về kiểm nghiệm kiểm dịch đối với việc kinh doanh các loại thức ăn chăn nuôi có nguồn gốc thực vật đã qua chế biến như các loại bã, cám lúa mì... Tất cả các doanh nghiệp Việt Nam muốn xuất khẩu thức ăn chăn nuôi và chất phụ gia trong thời gian tới phải đăng ký với (AQSIQ) thông qua Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam trước ngày 01/6/2013.

+ Tạm dừng nhập khẩu các sản phẩm thịt gia súc, gia cầm từ Việt Nam (Công hàm 183/2012 gửi Đại sứ quán Việt Nam tại Trung Quốc, ngày gửi: 20/02/2012, đơn vị phát hành: Tổng cục Kiểm nghiệm kiểm dịch và Giám sát chất lượng quốc gia Trung Quốc).

Nội dung: Trước tình hình các loại dịch bệnh gia súc, gia cầm của Việt Nam, Trung Quốc căn cứ theo Quy định kiểm dịch xuất nhập khẩu, quyết định tạm dừng nhập khẩu các loại sản phẩm thịt gia súc, gia cầm của Việt Nam và sản phẩm hàng hóa cùng loại của nước thứ ba quá cảnh qua Việt Nam vào Trung

Quốc. Phía Trung Quốc cũng cho biết chỉ có các quốc gia và khu vực nằm trong “Danh sách cho phép nhập khẩu kiểm nghiệm kiểm dịch các sản phẩm từ thịt” mới được phép xuất khẩu các sản phẩm từ thịt động vật vào Trung Quốc.

- Ngày 17/7/2012, AQSIQ thông báo lô hàng chuối tươi có xuất xứ từ Việt Nam (Công ty ASIA FRUITS & VEGETABLES CORP.) có chứa sinh vật gây hại *Dysmicoccus neobrevipes* và đề nghị ta xem xét xử lý.

- Ngày 16/8/2012, phía Trung Quốc gửi công hàm thông báo chấm dứt hoạt động xuất khẩu theo phương thức chuyển khẩu sang Trung Quốc những hàng hóa Trung Quốc cấm nhập khẩu như hàng đông lạnh (thịt đông lạnh như: thịt bò, lợn, gà và sản phẩm phụ...) ở khu vực nhiễm dịch, ô tô cũ...

Thị trường Hàn Quốc

Các sản phẩm động vật của Việt Nam vẫn chưa được xuất khẩu sang Hàn Quốc.

Đối với các loại thực vật và sản phẩm thực vật vẫn còn nhiều vướng mắc do hàng rào kỹ thuật SPS. Hàn Quốc có những quy định phức tạp về kiểm dịch đối với các mặt hàng nông sản thực phẩm như: Các yêu cầu về nuôi trồng, kiểm tra chứng nhận và các biện pháp xử lý tại chỗ. Những thủ tục đánh giá rủi ro cũng được thực hiện quá dài. Những quy định phức tạp về SPS của Hàn Quốc đã thực sự làm cản trở nông sản xuất khẩu từ Việt Nam, cụ thể:

- Trái cây các loại: Hầu hết chưa xuất được vì Hàn Quốc không chấp nhận nguy cơ lây nhiễm ruồi đục quả. Để giải quyết vấn đề này, từ tháng 10/2005, Cơ quan kiểm dịch Việt Nam đã làm việc với phía Hàn Quốc để tiến hành công tác đánh giá rủi ro, đồng thời công nhận biện pháp quản lý dịch hại đối với quả thanh long. Sau 5 năm, việc đánh giá rủi ro mới hoàn tất và đến ngày 28/10/2010, Chính phủ Hàn Quốc mới cho phép nhập khẩu thanh long từ Việt Nam. Cho đến nay, việc xúc tiến xuất khẩu mới thực sự bắt đầu được triển khai.

- Rau và các sản phẩm thực vật khác chưa được xuất khẩu sang Hàn Quốc chủ yếu cũng vì lý do kiểm dịch thực vật.

Thị trường Nhật Bản

Hiện Nhật Bản đang áp dụng các rào cản kỹ thuật rất khắt khe đối với hàng thủy sản nhập khẩu, đặc biệt là kiểm soát tồn dư tối đa cho phép đối với các hóa chất, kháng sinh, cụ thể dư lượng cho phép đối với chất Ethoxyquin trong tôm nhập khẩu ở mức 10ppb (trong khi, mức 100ppb mà EU đang áp dụng theo CODEX), gây ảnh hưởng đến tôm xuất khẩu của Việt Nam.

Thị trường EU

Thị hiếu, phong cách tiêu dùng, ngôn ngữ, văn hóa kinh doanh của mỗi nước, mỗi vùng khác nhau, trong khi đó, hàng hóa vào thị trường EU lại được lưu thông trong tổng số 27 nước. Như vậy, việc tạo ra một sản phẩm và đưa sản phẩm vào được một nước và phải thích ứng với 26 nước còn lại là một thách thức không nhỏ đối với các doanh nghiệp Việt Nam.

Thị trường EU đưa ra các yêu cầu kỹ thuật, vệ sinh và chất lượng sản phẩm rất cao, không phải doanh nghiệp nào cũng có thể đáp ứng và đưa hàng vào thị trường này. Chẳng hạn, với sản phẩm thủy sản, nhiều yêu cầu về dư lượng,

thậm chí một vài phòng xét nghiệm cũng không thực hiện được và hàng năm, EU phải duyệt danh sách doanh nghiệp được phép xuất khẩu thủy sản vào EU.

EU hiện tại vẫn đang duy trì chính sách bảo hộ sản xuất nội khối. Việc tăng trưởng xuất khẩu quá nhanh vào thị trường này cũng có thể đưa đến những hậu quả không mong muốn là EU sẽ tiến hành các biện pháp tự vệ, chống bán phá giá. Đây cũng là một trong những khó khăn của doanh nghiệp Việt Nam, bởi doanh nghiệp vừa phải tìm cách tăng cường xâm nhập thị trường, vừa phải làm thế nào để không phải là đối tượng của các biện pháp bảo hộ. Mặc dù suy thoái kinh tế toàn cầu đã qua giai đoạn tồi tệ nhất, nhưng kinh tế khu vực châu Âu vẫn còn gặp nhiều khó khăn, nhất là nợ tài chính tại Hy Lạp và Bồ Đào Nha. Trong khi đó, chủ nghĩa bảo hộ vẫn gia tăng ở EU do kinh tế chưa được cải thiện nhiều, khiến cho các doanh nghiệp xuất khẩu của Việt Nam đã khó khăn lại càng khó khăn hơn.

Các doanh nghiệp Việt Nam khi thâm nhập vào thị trường EU vẫn còn thiếu thông tin; trong những năm qua, một số sản phẩm của Việt Nam vẫn còn bị áp thuế chống bán phá giá cho giấy mũ da, xe đạp, đã khiến cho kim ngạch xuất khẩu của các mặt hàng này bị giảm khá mạnh. Tuy nhiên, đến nay các mặt hàng này đã thoát khỏi việc bị áp thuế chống bán phá giá.

Thị trường châu Phi - Tây Á - Nam Á

Để xuất khẩu hiệu quả vào thị trường này, doanh nghiệp cần lưu ý một số vấn đề, bên cạnh tình hình bất ổn định về an ninh, chính trị, về thanh toán xuất nhập khẩu, khoảng cách xa về địa lý và một số quy định XNK, tập quán kinh doanh, hàng rào kỹ thuật ở thị trường này.

Nhiều nước châu Phi, Trung Đông theo đạo Hồi nên quy định

xuất nhập khẩu mang những nét đặc thù. Chẳng hạn nhân, mào, mã hiệu, thông tin về sản phẩm phải ghi bằng hai thứ tiếng trong đó bắt buộc có tiếng Ả rập và một thứ tiếng thông dụng tại nước sở tại như tiếng Anh (hoặc tiếng Pháp). Sản phẩm giết mổ phải phù hợp với các thủ tục, quy định của Hồi giáo và phải có giấy chứng nhận Halal. Ví dụ, Các Tiểu vương quốc Ả rập Thống nhất (UAE) chủ yếu nhập hàng theo hình thức đại lý; cấm nhập rượu, bia, đồ uống có cồn, thịt lợn, các vật dụng bằng da lợn. Thổ Nhĩ Kỳ, nước hay kiện chống bán phá giá kiểm soát nhập khẩu bằng giấy chứng nhận...

Một số ít quốc gia châu Phi, để bảo vệ sản xuất trong nước thường áp dụng mức thuế nhập khẩu cao như Maroc (trung bình hơn 40%); Nigeria quy định hàng hóa trước khi nhập khẩu phải có một trong hai loại giấy chứng nhận là SONCAP của Tổ chức tiêu chuẩn Nigeria (SON) đối với các mặt hàng công nghiệp hoặc giấy chứng nhận NAFDAC áp dụng cho hàng là thực phẩm, thuốc chữa bệnh. Riêng Pakistan thì Luật Hải quan có quy định khi đã mở tờ khai nhập khẩu thì không được phép tái xuất nên có doanh nghiệp đã lợi dụng quy định này để chiếm đoạt hay ép giá doanh nghiệp Việt Nam.

Riêng Israel là nước Trung Đông theo đạo Do Thái, các quy định nhân mào hàng hóa phải viết bằng tiếng Hebrew. Vì lý do chính trị, thương nhân đã có visa nhập cảnh vào Israel trong hộ chiếu sẽ bị từ chối nhập cảnh vào các nước Ả-rập. Vì vậy, doanh nghiệp lưu ý cần xin visa rời khi vào Israel.

Để thành công, doanh nghiệp Việt Nam cần có sự đầu tư nghiên cứu các thị trường và kiên trì với các đối tác, cần gặp mặt trực tiếp, thiết lập quan hệ thân thiết trước khi tiến hành kinh doanh. ♦

PV (tổng hợp)